

Vyhodnotenie Východiskovej správy SR k Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW).

59. Východisková správa SR k Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien bola v dňoch 23. a 30. júna 1998 prerokovaná Výborom pre odstránenie diskriminácie žien. Delegácia SR bola vedená MUDr. Milicou Suchánkovou, štátnou tajomníčkou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

VYSTÚPENIE ZÁSTUPKYNE SR

60. Na úvod vedúca delegácie SR zdôraznila význam ľudských práv pre všetkých členov spoločnosti. Uviedla, že jednou zo základných úloh štátu je zabezpečenie základných práv a slobôd pre všetkých občanov, dodržiavanie medzinárodných zmlúv a realizácia práv v nich obsiahnutých na národnej úrovni.
61. Vedúca delegácie SR informovala Výbor, že SR prijala základné záruky demokracie, ľudských práv a občianskych slobôd a sukcedovala do medzinárodných dohovorov, ktorých zmluvnou stranou bola bývalá ČSFR.
62. V oblasti ľudských práv sa SR podieľa na množstve medzinárodných aktivít, vrátane aktivít, týkajúcich sa práv žien. Zúčastnila sa väčšiny svetových konferencií, organizovaných OSN, vrátane 4. Svetovej konferencie o právach žien, a v rámci medzinárodného roku rodiny (r. 1995) organizovala tiež svetovú hodnotiacu konferenciu.
63. V marci 1996 bol v SR vytvorený Koordinačný výbor pre problematiku žien, zložený zo zástupcov NR SR, zástupcov rezortov, zástupcov mimovládnych organizácií a i. V r. 1997 výbor vypracoval „Národný akčný plán pre ženy“, následne schválený vládou SR (v septembri 1997) a predložený Sekretariátu Komisie pre postavenie žien. SR bola tiež zvolená do Komisie pre postavenie žien do r. 1999 a jej zástupca je v súčasnosti podpredsedom Komisie.
64. Vedúca delegácie SR zdôraznila, že podľa výsledkov demografického a sociologického výskumu sú manželstvo a partnerstvo dôležitými spoločenskými hodnotami.
65. Sociálny systém SR dostatočne zabezpečuje rovnosť žien vrátane dôchodkového zabezpečenia, zdravotného poistenia a sociálnej starostlivosti. Zákaz diskriminácie založenej na pohlaví a princíp rovnosti zakotvuje tiež Zákonník práce, osobitná ochrana sa poskytuje ženám v prípade tehotenstva alebo starostlivosti o dieťa do troch rokov. Zamestnanosť žien v SR je vysoká, a pracovné právo dosahuje štandard porovnateľný s inými krajinami. Napriek tomu sa však vyskytujú prípady zvýhodňovania mužov v zamestaní, vrátane menšieho množstva pracovných príležitostí pre ženy a nerovných platových podmienok. V dôsledku vyššie uvedených skutočností sa v súčasnosti pripravuje novelizácia Zákonníka práce, Občianskeho zákonníka a tiež zákon o štátnej službe, obsahujúci úpravu rovnakých platových podmienok pre ženy i mužov.

66. V boji proti všetkým formám násilia páchaného na ženách sa do popredia dostáva otázka prevencie kriminality. V tejto súvislosti NR SR preskúmala návrhy na prevenciu kriminality Ministerstva vnútra a iných rezortov, očakáva sa tiež posilnenie spolupráce vládnych a mimovládnych organizácií. Došlo tiež k vytvoreniu alebo rozšíreniu osobitných policajných útvarov pre prevenciu kriminality mladistvých. Veľká pozornosť je venovaná i problému domáceho násilia.
67. V závere svojho vystúpenia zástupkyňa SR zdôraznila snahu SR vypracovať kvalitnú Východiskovú správu k Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien a uviedla, že dôkladná implementácia ľudskoprávnych dokumentov je jednou zo základných podmienok fungovania modernej demokratickej spoločnosti a právneho štátu.

ZÁVEREČNÝ KOMENTÁR VÝBORU

A. Úvod:

68. Výbor uvítal predloženie Východiskovej správy SR a ocenil jej vyčerpávajúci charakter, najmä doplnenie informácií v odpovediach delegácie SR na otázky Výboru. Výbor tiež kladne hodnotil podrobné informácie o zákonných opatreniach prijatých za účelom zlepšenia postavenia žien v spoločnosti.
69. Výbor pozitívne hodnotil vysokú úroveň zloženia delegácie , vrátane účasti štátnej tajomníčky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

B. Pozitívne aspekty:

70. Výbor vyjadril uspokojenie nad skutočnosťou, že v súlade s právnym poriadkom SR boli medzinárodné zmluvy, vrátane Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, vyhlásené NR SR v Zbierke zákonov a v prípade, že zabezpečujú väčší rozsah základných práv a slobôd, majú prednosť pred vnútroštátnou legislatívou.
71. Výbor uvítal vytvorenie Koordinačného výboru pre problematiku žien a „Gender Centre“. Vyjadril uspokojenie, že národné mechanizmy vytvárajú dostatočný rámec pre rovnosť pohlaví a zlepšovanie postavenia žien v spoločnosti, ocenil tiež vypracovanie „Národného akčného plánu“ v súlade s Akčnou Platformou prijatou na Svetovej konferencii o právach žien v Pekingu.
72. Výbor ocenil vysoký štandard vzdelávania a zdravotnej starostlivosti o ženy v SR.

C. Faktory sťažujúce implementáciu Dohovoru:

73. Výbor uviedol, že SR prechádza zložitým procesom spoločenskej transformácie a transformácie hospodárstva z centrálneho na trhovo orientovaný ekonomický systém, následkom čoho v SR absentujú opatrenia umožňujúce ženám plné využitie ich ľudských práv a bránia úplnej implementácii Dohovoru.
74. Výbor vyjadril svoje obavy nad skutočnosťou, že spoločnosť kladie vo väčšej miere dôraz na právnu ochranu a podporu materstva a úlohu ženy v rodine, ako

na ženu ako osobnosť. Tradičné chápanie ženy predovšetkým ako matky sa tak stále posilňuje a sťažuje účasť muža ako otca v starostlivosti o deti. Dôsledkom tohto chápania úloh v rodine a spoločnosti je nepriama diskriminácia a de facto tiež nerovnosť.

D. Odporúčania výboru:

75. Výbor vyjadril znepokojenie nad skutočnosťou, že špecifické opatrenia, načrtnuté v Dohovore, boli Vládou SR nesprávne pochopené a následne i nesprávne interpretované. Keďže legislatíva a ústavné princípy sú základom pre zabezpečenie rovnoprávneho postavenia žien v spoločnosti, prijaté právne opatrenia nie sú dostatočnou zábezpečkou proti pretrvávajúcemu zvýhodňovaniu mužov v zamestnaní a politike. Výbor preto odporučil prijať právne a iné mechanizmy zamerané na odstránenie tohto spoločenského javu. Uznal, že vytvorenie kvót a iných krátkodobých opatrení v tejto oblasti je často kontroverzné, napriek tomu vyzval na použitie osobitných dočasných opatrení.
76. Výbor odporučil vláde SR prehodnotiť jej úlohy a pozície pri realizácii prijatých opatrení zameraných na odstránenie diskriminácie žien v spoločnosti. Odporučil tiež vytvorenie časového harmonogramu na dosiahnutie min. 30% zastúpenia žien predovšetkým v politike a účasti v politických stranách.
77. Ako Výbor uviedol, zo správy nie je dostatočne zrejmé, či činnosť Koordinačného výboru pre problematiku žien je dostatočne zabezpečená finančne, právne a personálne.
78. Požiadal, aby nasledujúca správa SR obsahovala podrobné informácie o postavení a úlohách tohto orgánu, jeho programoch, ich následnej realizácii a dosiahnutých výsledkoch. Zároveň odporučil vytvoriť priaznivé finančné a personálne podmienky pre činnosť Koordinačného výboru pre problematiku žien a zabezpečiť dostatočné finančné prostriedky, umožňujúce výboru realizovať „Národný akčný plán“. Výbor tiež odporučil prehodnotiť jeho názov.
79. Výbor ocenil prehľadnosť štatistických informácií, týkajúcich sa násillia páchaného na ženách, zároveň však vyjadril znepokojenie nad veľkým rozsahom domáceho násillia, vrátane „domácich vrážd“, ako i nad obmedzenými možnosťami policajných orgánov podať žalobu proti páchatelovi násillia nezávisle na obeti trestného činu, vrátane skutočnosti, že na usvedčenie páchatel'a je potrebné i svedectvo nezávislého svedka. Poukázal tiež na absenciu ochranných mechanizmov pre obe domáceho násillia.
80. Výbor odporučil uzákonit' určité možnosti boja proti násilliu páchaného na ženách nezávisle na svedectve obete; odporučil vytvoriť krízové centrá poskytujúce lekársku a psychologickú pomoc obetiam násillia. O aktuálnej situácii v tejto oblasti navrhol prostredníctvom médií informovať verejnosť.
81. Výbor bol znepokojený skutočnosťou, že predložené informácie nezohľadňovali aktuálnu situáciu v oblasti obchodovania so ženami. Obchod so ženami Výbor označil za medzinárodný zločin, týkajúci sa tak slovenských žien predaných mimo územia SR ako aj predaných na územie SR zo susedných krajín.
82. Výbor odporučil SR venovať dostatočnú pozornosť otázke zabezpečenia všetkých práv pre obe domáceho násillia a prijať opatrenia potrebné na monitorovanie a zabránenie obchodu so ženami, citlivý prístup polície, pohraničných úradníkov a mimovládnych organizácií. Odporučil posilniť

vzájomnú spoluprácu SR so susednými štátmi a odporučil vláde prijať v tomto smere zodpovedajúce opatrenia. Zároveň požiadal, aby nasledujúca správa obsahovala informácie o počte obetí, o počte žien, ktoré sa vrátili späť do vlasti, ako aj o počte odsúdených páchatel'ov a spôsobe ich postihu.

83. Výbor poukázal tiež na nízke zapojenie mimovládnych organizácií v procese prípravy správy.
84. Výbor odporučil vláde SR posilniť účasť ženských mimovládnych organizácií v procese tvorby národnej politiky štátu týkajúcej sa postavenia žien a pri realizácii následných opatrení.
85. Výbor poukázal tiež na vytvorenie a stály nárast počtu škôl pre dievčatá, ktoré svojim zameraním podporujú už spomínané tradičné stereotypné chápanie postavenia žien v spoločnosti.
86. Zdôrazňujúc význam možnosti vybrať si štúdium netradičných študijných odborov pre chlapcov i dievčatá v záujme rovnakých príležitostí pre obe pohlavia, Výbor požiadal o informácie o postavení a zameraní týchto škôl.
87. Výbor bol znepokojený výrazne diferencovaným záujmom o prácu žien a mužov, sprevádzaný tiež horšími platovými podmienkami žien. Ako uviedol, rozlišovanie žien a mužov z hľadiska ich pracovných pozícií nie je dôvodom pre diferencované platové podmienky. Vyjadril názor, že fyzické požiadavky, kladené na určité pracovné miesta a následne i lepšie platové podmienky mužov sú dôsledkom jednostranného chápania týchto elementov.
88. V nadväznosti na vyššie uvedené skutočnosti Výbor požiadal vládu SR o využitie finančných a iných prostriedkov na zabezpečenie rovnakých platových podmienok mužov a žien za rovnakú alebo porovnateľnú prácu. Výbor zároveň odporučil prijatie špeciálnych opatrení zameraných na odstránenie diskriminácie, založenej na pohlaví, na pracoviskách, ako i v ostatných sférach sociálnej politiky štátu.
89. Výbor bol znepokojený skutočnosťou, že SR neodpovedala na otázku, prečo sú ženy nútené rozhodovať sa medzi prácou a rodinou. Pokles zariadení poskytujúcich celodennú starostlivosť o deti podľa názoru Výboru negatívne ovplyvňuje možnosť žien využívať pracovné príležitosti.
90. Výbor odporučil vláde SR zabezpečiť ženám možnosť voľby medzi prácou a starostlivosťou o deti, vrátane vytvorenia dostatočného počtu zariadení poskytujúcich celodennú starostlivosť o dieťa. Výbor tiež odporučil zvýšiť počet predškolských zariadení, ktoré by ženám umožnili lepšie využitie pracovných príležitostí.
91. Výbor vyjadril hlboké znepokojenie nad vysokým počtom interrupcií v SR, najmä nad skutočnosťou, že interrupcie sa stali súčasťou a jednou z foriem používaných v plánovanom rodičovstve.
92. V záujme zníženia počtu interrupcií Výbor výrazne odporučil podporiť výchovu k plánovanému rodičovstvu a zabezpečiť ženám prístup k antikoncepcii.
93. Výbor vyjadril znepokojenie nad absenciou vývojových programov pre vidiecke ženy, ktoré by im pomohli získať schopnosti a vedomosti nevyhnutné pre ich aktívne zapojenie sa do pracovného procesu.
94. Požiadal vládu SR o informácie o opatreniach prijatých pre posilnenie postavenia vidieckych žien a podporujúcich ich ekonomickú samostatnosť.

95. Výbor je znepokojený nedostatkom predložených informácií týkajúcich sa žien patriacich k národnostným menšinám.
96. Odporučil vláde zhromaždiť a sprístupniť štatistické informácie týkajúce sa sociálneho, ekonomického a politického postavenia žien patriacim k národnostným menšinám s ohľadom na špecifické postupy a metódy zodpovedajúce potrebám rozličných skupín. Výbor tiež odporučil vláde venovať zvýšenú pozornosť vysokému počtu nezamestnaných rómskych žien a prijať zodpovedajúce opatrenia.
97. Výbor vyjadril hlbokú ľútosť nad skutočnosťou, že Východisková správa SR neobsahuje žiadnu zmienku o všeobecných odporúčaniach Výboru a uviedol, že jej forma nie je úplne v súlade so smernicou, odporúčajúcou formu a obsah východiskovej správy k Dohovoru
98. Výbor vyslovil požiadavku, aby nasledujúca správa SR bola z formálneho hľadiska vypracovaná v súlade so smernicou vypracovanou Výborom. Odporučil tiež zväžiť všeobecné odporúčania Výboru.
99. Výbor vyslovil požiadavku pokračovať v oboznamovaní verejnostim, ako aj ženských a iných ľudskoprávných organizácií s ustanoveniami Dohovoru, všeobecnými odporúčaniami Výboru, Pekingskou deklaráciou a Akčnou platformou Svetovej konferencie o právach žien.